

بررسی فرانش متن‌ی در کتاب‌های آموزش زبان فارسی سطح متوسط و پیشرفته بر مبنای دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی

ابراهیم رضاپور^۱

زهرا سلطان احمدی^۲

چکیده

پژوهش حاضر بر آن است تا بر اساس فرانش متن‌ی ارائه شده در دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی و متیسن (۲۰۰۴) به بررسی انواع آغازگر و توزیع آن‌ها در کتاب‌های آموزش زبان فارسی سطح متوسط و پیشرفته بپردازد. بر اساس یافته‌های مطرح شده در این نظریه، فرانش متن‌ی می‌تواند در تشخیص انواع سبک‌های خاص نوشتاری، موثر باشد. روش به‌کار رفته در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. نتیجه‌ی حاصل از این پژوهش نشان داد که توزیع آغازگرها در متون کتاب به ترتیب شامل آغازگر بی‌نشان ۸۰٫۲۵٪، متنی ۷۸٪، مرکب ۶۶٫۵٪، ساده ۳۳٫۵٪، نشان‌دار ۱۹٫۷۵٪ و بینافردي ۸٫۵٪ است که بیانگر آن است که جایگاه آغازگر در زبان فارسی معنامند است و پرداختن به آن می‌تواند در القای بهتر مفهوم مورد نظر نویسنده و نیز انسجام بهتر متن حائز اهمیت باشد. از این‌رو، توجه به این فرانش هنگام تهیه و تالیف کتاب‌های درسی می‌تواند سبب کارآمدی بیشتر متن گردد.

واژه‌های کلیدی: دستور نقش‌گرای نظام‌مند، فرانش متن‌ی، هلیدی، آغازگر متن‌ی، آموزش، زبان فارسی.

۱- مقدمه

با افزایش شمار علاقه‌مندان به آموزش زبان فارسی، تهیه و تالیف کتب آموزش زبان فارسی نیز جایگاه ویژه‌ای می‌یابد. یکی از عواملی که طراحی مواد آموزشی را اعتبار بیشتری می‌بخشد، پیروی از نظریه‌های کارآمدتر می‌باشد. یکی از نظریات مطرح که توجه زیادی را معطوف خود داشته است، دستور نقش‌گرای نظام‌مند^۳ هلیدی و متیسن^۴ (۲۰۰۴) می‌باشد. در این نظریه چهار فرانش معنایی متن‌ی^۵، تجربی^۶، بینافردي^۷ و منطقی مطرح می‌شود. در پژوهش‌هایی که تاکنون صورت گرفته است بر اهمیت توجه به این فرانش‌ها تاکید شده است. پژوهش حاضر کوششی است برای توصیف و بررسی متون مربوط به آموزش زبان فارسی و بررسی میزان تطبیق این کتاب‌ها با نظریه‌ی نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی و متیسن. برای این منظور کتاب‌های زبان فارسی (جلد ۳ و ۴) دکتر صفار مقدم (۱۳۹۱) در سطوح متوسط و پیشرفته انتخاب شده است و در آن‌ها ساختمان و ویژگی‌های فرانش متن‌ی بندها مورد توجه است و در پی یافتن پاسخی برای این موارد هستیم: انواع آغازگر و توزیع آن‌ها در متون کتاب به چه

^۱ استادیار گروه زبان شناسی - دانشگاه سمنان Abrahim_rezapour@profs.semnan.ac.ir

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان soltan.zahra3704@gmail.com

3 -Systemic Functional Grammar

4-Halliday and Matthiessen

5 -Textual Metafunction

6 -Experimental

7-Interpersonal

ترتیب است؟ میزان وقوع آغازگر مرکب^۱ در متون به چه صورت است؟ درصد وقوع آغازگر متنی^۲ در آغازگرهای مرکب به چه میزان است؟ میزان آغازگرهای بینافردی به چه میزان است؟

۲- پیشینه‌ی تحقیق

در میان تحقیقات انجام گرفته، نبوی (۱۳۷۳) در بررسی شعر، از دستور نظام‌مند هلیدی استفاده کرده و این نظام دستوری را دستور سازگانی نامیده است. وی پس از بررسی فرانش بینافردی و متنی در شعر، به این نتیجه دست یافته است که عناصر شعری صرفاً از نوع بیانی نیستند، بلکه عناصری بیانی-گفتمانی-بافتاری‌اند. خان‌جان (۱۳۷۹) در مقاله‌ای با عنوان «دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی و مفهوم نشان‌داری در ساخت متنی زبان» این پرسش را مطرح می‌کند که آیا معیار دو گانه‌ی تطبیق (مبتدا/اطلاع کهنه) و (خبر/اطلاع نو) می‌تواند به شکلی که هلیدی ادعا کرده، در تشخیص بندهای بی‌نشان از نشاندار، اعتبار جهانی داشته باشد، سپس به این پرسش، پاسخ منفی داده و گفته است ترتیب آرایش سازه‌ای نمی‌تواند ملاک تحلیل نشان‌داری در ساختار متن باشد و از آنجا که در زبان فارسی، می‌توان فاعل را حذف کرد، معیار بسامد وقوع در تشخیص بندهای بی‌نشان، توجیه پذیر نیست، خان‌جان همچنین نتیجه گرفته است که نشان‌داری در ساخت زبان، مفهومی زبان ویژه است. در پژوهشی دیگر، زمردیان و پهلوان‌نژاد (۱۳۸۳) در مقاله‌ی خود به توصیف نحوی-معنایی ساختمان بند ساده بر اساس دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی می‌پردازند. امامی (۱۳۸۵) امکان ارزیابی متن‌های ترجمه شده بر پایه یک نظریه‌ی تحلیل گفتمان را بررسی کرده است. در این پژوهش، داستان بلند و مشهور شازده کوچولو، اثر آنتوان دو سنت اگزوپری، بررسی شده است، سه ترجمه‌ی فارسی و سه ترجمه‌ی انگلیسی آن بررسی شده و تغییرهای صورت گرفته در ترجمه‌ها در سطح تمام اجزای فرانش‌های میان‌فردی و متنی، همچنین عناصر انسجامی و نیز در سطح فرانش‌های منطقی و تجربی تجزیه و تحلیل شده است. فهیم نیا (۱۳۸۷) در پایان‌نامه دکتری خود با عنوان توصیف و تحلیل نقش‌گرایانه آغاز از منظر رویکرد هلیدی در کتاب‌های فارسی و انشای دانش آموزان دبستان به این نتایج دست یافت که بطور کلی تقسیمات ارائه شده از آغاز در دستور نظام‌مند هلیدی از جمله آغازگر ساده، مرکب، نشاندار و بی‌نشان با زبان فارسی قابل انطباق است. دستجردی (۱۳۹۰) در مقاله‌ی خود "توصیفی از گفتار دانش آموزان پایه‌ی اول ابتدایی در نظریه‌ی نقش‌گرای هلیدی، فرانش متنی" با بررسی واژگان پایه در کودکان ایرانی که از طریق بیان چهارده داستان مصور، بر روی ۲۰ کودک فارسی زبان جدیدالورود استخراج و تهیه شده، که بعضی از نتایج آن شامل حذف ضمیر فاعلی در گونه‌ی گفتاری کودکان، تمایلی غالب، بی‌نشان و حدود ۵۵ درصد است؛ آغازگر متنی در ۹۸ درصد از آغازگرهای مرکب به کار رفته است؛ ۹۰ درصد بندهای گونه‌ی گفتاری کودکان، ساده و ۱۰ درصد بقیه، مرکب است. پژوهش حاضر نیز تلاشی برای توصیف و بررسی متون مربوط به آموزش زبان فارسی و بررسی میزان تطبیق این کتاب‌ها با نظریه‌ی نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی و متیسن (۲۰۰۴) است.

۳- مبانی نظری پژوهش

فرانش متنی در دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی

نظریه‌ی نقش‌گرای هلیدی، دنباله‌ی سنت نقش‌گرایی اروپایی است و بر پایه‌ی نظریه‌ی نظام-ساخت فرث^۳ و مکتب پراگ^۱ و مفاهیمی چون "آغازگر" و "پایان بخش" و "ابزارهای انسجام" بنا نهاده شده است (هلیدی: ۱۹۹۴).

1-Multiple Theme

2 -Textual Theme

3- J.R. Firth

بررسی فرانش متنی در کتاب‌های آموزش زبان فارسی سطح متوسط و پیشرفته برمبنای دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی / ۲۲۷

براساس دستور نظام‌مند هلیدی جنبه‌های مختلف تجربیات انسان بوسیله‌ی سه فرانش تجربی، بینافردی و متنی بازنمود زبانی می‌یابد.

موضوع سخن در حوزه‌ی فرانش تجربی قرار می‌گیرد، مشارکان سخن به فرانش بینافردی مربوط است و شیوه‌ی بیان در فرانش متنی مطرح می‌شود (هلیدی و متیسن: ۲۰۰۴). فرانش متنی که به نوعی مکمل دو فرانش یاد شده است جنبه‌ای از معنا به ساخت متن مربوط می‌شود. در این فرانش، زنجیره‌ها و توالی‌های موجود در گفتمان شکل می‌گیرند و همچنان که کلام پیش می‌رود، پیوستگی جریان سخن نیز سازماندهی می‌شود (هلیدی و متیسن ۲۰۰۴). این فرانش باعث می‌شود توالی‌هایی درست در گفتمان داشته باشیم و علاوه بر چینش عناصر زبانی، به سازمان بندی درست جریان‌های کلامی و انسجام متنی برسیم. این فرانش نشان می‌دهد که چگونه یک پیام به کمک زبان و متناسب با بافت انتقال می‌یابد.

در فرانش متنی با ساختار "آغازگری" سر و کار داریم، که دو بخش را در بر می‌گیرد: یک بخش بند "آغازگر" نامیده می‌شود و بخش دوم "پایان بخش". آغازگر نقطه‌ی عزیمت پیام است و گوینده/نویسنده محور است (هلیدی: ۱۹۹۴).

آغازگر و پایان بخش

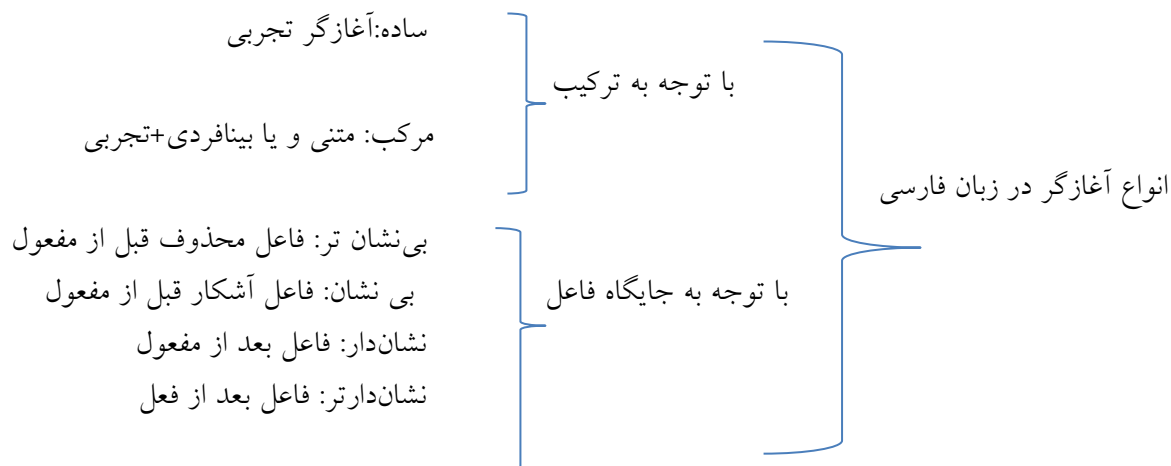
در فارسی نیز مانند بسیاری زبان‌های دیگر بند ویژگی پیام را دارد. بخشی از بند (آغازگر) با (پایان بخش) ترکیب می‌شود و پیام را می‌سازد. آغازگر اولین سازه‌ی بند است که در ساخت تجربی آن نقش دارد و آغازگر تجربی، آغازگر اصلی است. به شرطی که مشارک، افزوده حاشیه‌ای یا فرآیند باشد. آغازگر دارای انواعی بدین شرح است:

آغازگر ساده

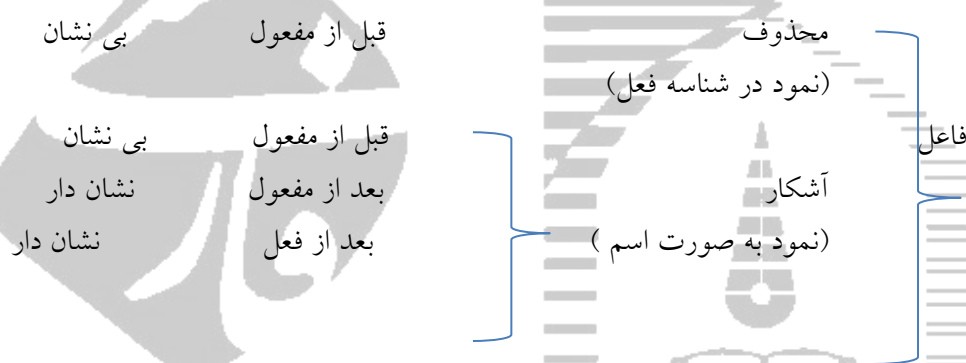
که خود به دو نوع تقسیم می‌شود:
الف) آغازگری که فقط از یک عنصر ساختاری و یا یک واحد تشکیل شده باشد، از نوع ساده است. در این حالت، آغازگر شامل یک سازه یا یک گروه (مثل گروه اسمی، گروه قیدی یا گروه حرف اضافه‌ای) است.
ب) گر آغازگر از دو گروه یا عبارت تشکیل شده باشد، به گونه‌ای که این عناصر با هم یک سازه را تشکیل دهند، این آغازگر نیز ساده نامیده می‌شود. این حالت که متداول است، ترکیبی از دو یا چند گروه است که معمولاً با استفاده از حروف ربط و اضافه شکل می‌گیرد و گروه یا عبارت مرکب را بوجود می‌آورد (هلیدی و متیسن، ۲۰۰۴).

www.Anjomanfarsi.ir آغازگرهای بی‌نشان و نشان‌دار

در زبان‌شناسی اصطلاح بی‌نشان به معنای رایج آن و اصطلاح نشان‌دار به معنای غیر متداول آن بکار می‌رود. حالت بی‌نشان ترتیب عناصر سازنده‌ی جملات خبری در متون علمی زبان فارسی فاعل (محذوف یا آشکار) + مفعول + فعل می‌باشد. یعنی در جملات خبری زبان فارسی هر گاه آغازگر با فاعل دستوری (نهاد) منطبق باشد، بی‌نشان محسوب می‌شود در غیر این صورت نشان‌دار است.

در زبان فارسی به دلیل ضمیر انداز بودن فاعل به اشکال زیر می تواند در جمله ظاهر شود:

آغازگر مرکب^۱

آغازگر مرکب، بیش از یک سازه دستوری دارد و می توان آن را به عناصر زبانی دیگر تقسیم نمود. یعنی اگر اولین سازه آغاز کننده ی بند به تنهایی، شرکت کننده، افزوده ی حاشیه ای و یا فعل اصلی باشد، آغازگر ساده است ولی اگر پیش از آن، عناصری از فرانش بینافردی و متنی، یعنی غیر تجربی بیابند، آغازگر از نوع مرکب است.

پایان بخش	تجربی	زمان دار	ندایی	وجه نما	افزوده پیوندی	رطبی	تداومی
	تجربی		بینافردی			متنی	
آغازگر مرکب							

آغازگر تجربی^۲

نخستین سازه ی هر بند که شرکت کننده یا افزوده ی حاشیه ای یا فرآیند باشد، آغازگر خوانده می شود. آغازگر بند، یکی از این سه عنصر تجربی است، یعنی هر بند فقط یک آغازگر تجربی دارد و وقتی این آغازگر تجربی مشخص می شود، بقیه سازه هایی که پس از آن قرار دارند، پایان بخش محسوب می شوند. به این نوع آغازگر، تجربی می گویند. ترتیب بی نشان کلمات در جمله ی خبری ساده در زبان فارسی "فاعل، مفعول، فعل" است. چون فارسی، ضمیر انداز است و شناسه ی فعل، نشان دهنده ی فاعل محذوف است، فعل نمی تواند آغازگر در نظر گرفته شود، به

1- Multiple Theme
2- Experiential Theme

بررسی فراتش متنی در کتاب‌های آموزش زبان فارسی سطح متوسط و پیشرفته برمبنای دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی / ۲۲۹

استثنای وقتی که فاعل به صورت آشکار، بعد از آن در بند حضور یابد که در این صورت، فعل آغازگر نشان‌دار محسوب می‌شود. عنصر حاشیه‌ای در فارسی " قیدهای زمان و مکان، گستره، شیوه، علت و احتمال " را در بر می‌گیرد. نمونه‌هایی از هر گروه به شرح زیر است:

آغازگر فاعلی محذوف: آقای اکبری # قیافه‌اش گرفته بود. (آقای اکبری فاعل محذوف است که با توجه به بافت قابل بازیابی است).

آغازگر فاعلی غیر محذوف: احمد علی‌خان پشت میز نشسته بود. (احمد علی‌خان آغازگر فاعلی غیر محذوف است)

آغازگر مفعولی: زانوهایش را توی بغلش جمع کرده بود. (زانوهایش، آغازگر مفعولی)
 آغازگر حاشیه‌ای: حالا، آرزوی تازه‌ای در سینه‌اش زبانه می‌کشید. (حالا، آغازگر حاشیه‌ای)
 برخی عناصر دیگر هم قبل از آغازگر تجربی قرار می‌گیرند که کارکرد متنی یا بینافردی دارند و در معنای تجربی بند، نقشی ایفا نمی‌کنند.

آغازگر متنی

این آغازگر خود شامل سه نوع است:

الف) آغازگر تداومی^۱

حرکت در کلام، تغییر موضوع سخن توسط گوینده را نشان می‌دهد. مانند: خوب، آه

ب) آغازگر ساختاری^۲

که بندهای همپایه یا نا همپایه را از لحاظ ساختاری به هم ربط می‌دهد. مانند: و، اما، پس

ج) آغازگر افزوده پیوندی^۳

گروه‌های قیدی یا عبارت حرف اضافه‌ای که بند را به متن بعد از آن پیوند می‌دهد و از لحاظ معنایی، تقریباً با حروف ربط برابر است. مانند: "اولاً، دوماً، همانطور که گفتم"

آغازگر بینافردی

آغازگر بینافردی به سه دسته تقسیم می‌شود:

الف) آغازگر ندایی^۴

این آغازگرها برای خطاب به کار می‌روند، مانند: حسن! آقای اکبری! و ...

ب) آغازگر وجه نما^۵ www.Anjomanfarsi.ir

قضاوت یا نگرش گوینده یا نویسنده را درباره‌ی محتوای پیام نشان می‌دهند، کارکرد تعاملی دارند و میزان احتمال، عقیده و نظر را بیان می‌کنند. مانند: احتمالاً، معمولاً و ...

ج) آغازگر زمان‌دار^۶

شامل فعل‌های کمکی زمان‌داری هستند که زمان اصلی یا وجه فعل را نشان می‌دهند.

- 1- Continuative
- 2- Conjunction
- 3- Conjective Adjunct
- 4- Vocative
- 5- Modal Comment Adjunct
- 6- Finite Verbal Operator

۴- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع توصیفی- تحلیلی است. بر این اساس کتاب‌های آموزش زبان فارسی (جلد ۳ و ۴) دکتر صفار مقدم (۱۳۹۱) در سطوح متوسط و پیشرفته انتخاب شده است. سپس کلیه بندهای متون کتاب مجزا شدند و این بندها از منظر فرانش متنی بررسی شدند.

ترتیب عناصر در زبان فارسی به صورت بی‌نشان در نظر گرفته شده است و چون زبان فارسی ضمیر انداز است فاعل محذوف آغازگر بی‌نشان تلقی شده است.

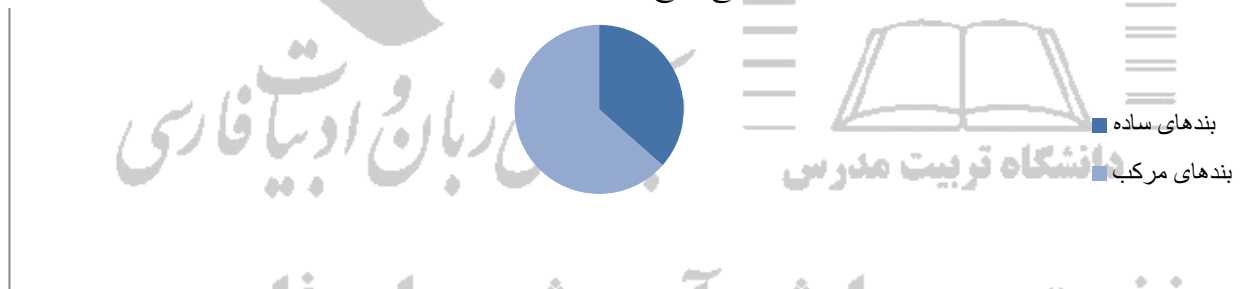
۵- تحلیل داده‌ها

در این قسمت به بررسی و تحلیل داده‌های فرانش متنی در کتاب فوق می‌پردازیم. بر این اساس، انواع آغازگر ساده، مرکب، نشان‌دار، بی‌نشان، متنی و بینافرادی بررسی می‌شوند.

با توجه به داده‌های بدست آمده از بندهای تحلیل شده ۳۶٫۵ درصد از بندها را بندهای ساده و ۶۳٫۵ درصد را بندهای مرکب تشکیل می‌دهند. که این حاکی از آن است که می‌توان جمله را به شیوه‌های مختلف آغاز کرد، که تاثیر متفاوتی در درک مطلب مخاطب دارد.

عنوان	تعداد	درصد
بندهای تحلیل شده	۸۰۰	٪۱۰۰
بندهای ساده	۲۹۲	٪۳۶٫۵
بندهای مرکب	۵۰۸	٪۶۳٫۵

جدول ۱- توزیع انواع بندهای تحلیل شده

نخستین همایش آموزش زبان فارسی

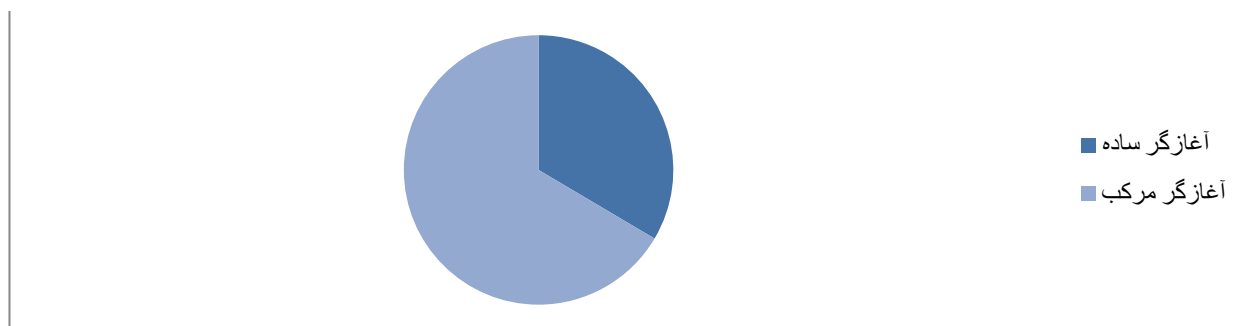
با توجه به داده‌های به دست آمده، میزان آغازگرهای ساده، ۳۳٫۵ درصد و میزان آغازگرهای مرکب، ۶۶٫۵ درصد بوده است و بیشتر بودن آغازگرهای مرکب نشان دهنده این است که می‌توان جمله را به اشکال مختلف آغاز نمود.

تعطیلات سال نو	برای دانشجویان و بقیه ۱۳ روز است.
جشن سال نو	در کشور شما بزرگ ترین جشن است.

جدول ۲- آغازگرهای ساده

عنوان	تعداد	درصد
کل آغازگرها	۸۰۰	٪۱۰۰
آغازگرهای ساده	۲۶۸	٪۳۳٫۵
آغازگرهای مرکب	۵۳۲	٪۶۶٫۵

جدول ۳- توزیع آغازگرهای ساده و مرکب

نمودار ۲- توزیع آغازگرهای ساده و مرکب

در ادامه آغازگر بی‌نشان و نشان‌دار بررسی می‌شود.

اصطلاح بی‌نشان به معنای متداول و رایج است و ترتیب عناصر سازنده‌ی جملات خبری در متون زبان فارسی به صورت: فاعل + مفعول + فعل است. یعنی در جملات خبری زبان فارسی هر گاه آغازگر با فاعل دستوری منطبق باشد، بی‌نشان محسوب می‌شود و در غیر این صورت نشان‌دار است در فارسی بی‌نشان‌ترین حالت زمانی است که فاعل محذوفی داشته باشیم و نشاندارترین حالت نیز زمانی است که فاعل پس از فعل قرار گیرد.

با توجه به نتایج به دست آمده میزان آغازگرهای نشان‌دار از بی‌نشان بیشتر می‌باشد و این حاکی از آن است که فاعل قبل از مفعول قرار گرفته است و در آن معیار زبان فارسی رعایت شده است.

در کشور شما	مردم چقدر به نثر ادبی علاقه دارند؟
این مراسم	در کجا انجام می‌شود؟

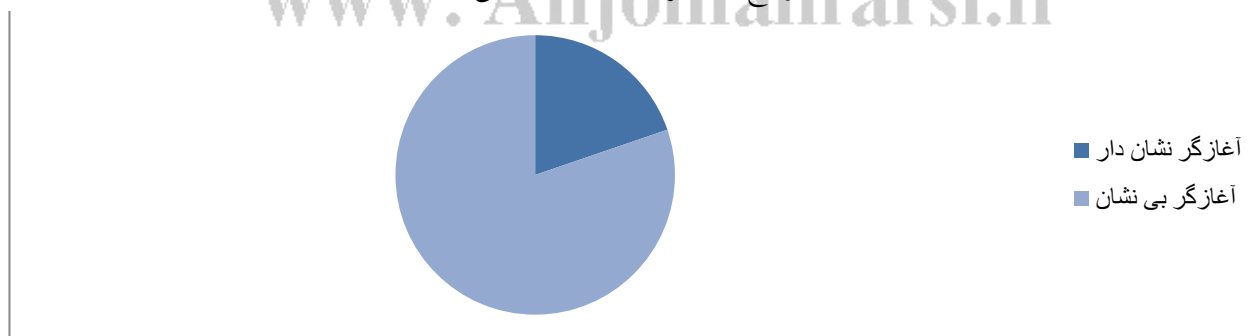
جدول ۵- آغازگرهای نشان‌دار

مولوی	یکی از شخصیت‌های ادبی ایران است.
من	ندانستم از اول که تو بی‌مهر و وفایی

جدول ۶- آغازگرهای بی‌نشان

عنوان	تعداد	درصد
کل آغازگرها	۸۰۰	۱۰۰٪
آغازگرهای بی‌نشان	۶۴۲	۸۰,۲۵٪
آغازگرهای نشان‌دار	۱۵۸	۱۹,۷۵٪

جدول ۴- توزیع آغازگرهای نشان‌دار و بی‌نشان

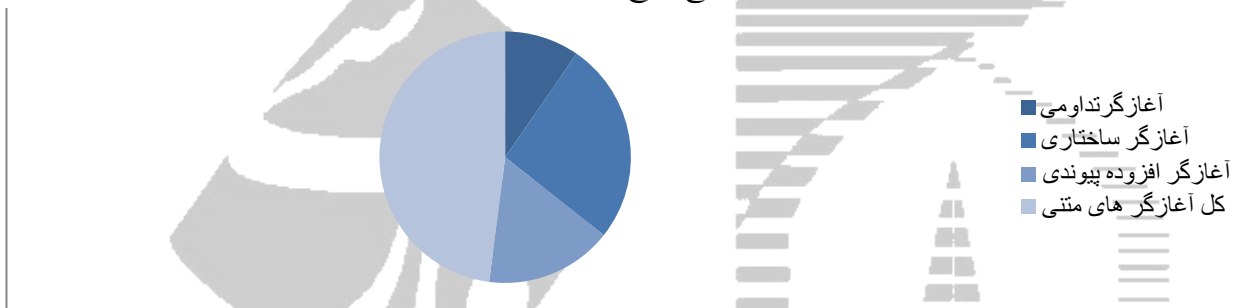
نمودار ۳- توزیع آغازگرهای نشان‌دار و بی‌نشان

داده‌های بدست آمده از آغازگرهای متنی، نشان دهنده‌ی آن است که آغازگرهای ساختاری که بندهای همپایه یا نا همپایه را از

لحاظ ساختاری به هم ربط می‌دهد بیشترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند.

عنوان	تعداد	درصد
کل آغازگرها	۸۰۰	٪۱۰۰
آغازگر تداومی	۱۲۵	٪۱۵,۶۲۵
آغازگر ساختاری	۳۵۴	٪۴۲,۳۳
آغازگر افزوده پیوندی	۲۳۰	٪۲۶,۶۶
کل آغازگرهای متنی	۷۰۹	٪۷۸

جدول ۷- توزیع انواع آغازگرهای متنی

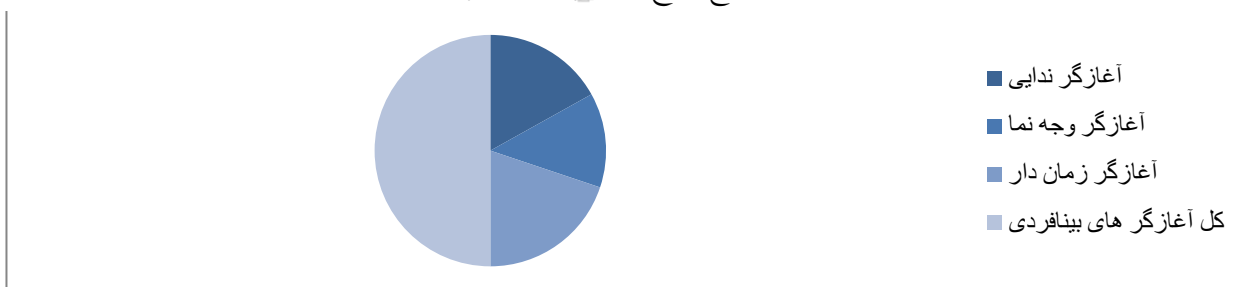

نمودار ۴- توزیع انواع آغازگرهای متنی

در بررسی آغازگرهای بینافردی، آغازگرهای زمان‌دار که شامل فعل‌های کمکی زمان‌داری هستند که زمان اصلی یا وجه فعل را نشان می‌دهند با میزان ۳,۳۷۵ درصد از آغازو ندایی بیشتر بوده است.

عنوان	تعداد	درصد
کل آغازگرها	۸۰۰	٪۱۰۰
آغازگر ندایی	۲۳	٪۲,۸۷۵
آغازگر وجه نما	۱۸	٪۲,۲۵
آغازگر زمان دار	۲۷	٪۳,۳۷۵
کل آغازگرهای بینافردی	۶۸	٪۸,۵

جدول ۷- توزیع انواع آغازگرهای بینافردی

نمودار ۵- توزیع انواع آغازگرهای بینافردی

۶- نتیجه گیری

بررسی فرانش متن در کتاب‌های آموزش زبان فارسی سطح متوسط و پیشرفته برمبنای دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی / ۲۳۳

با توجه به آمار نشان داده شده در کتاب‌ها، آغازگر ساده در ۸۰۰ بند ۳۳٫۵ درصد، آغازگر مرکب ۶۶٫۵ درصد، آغازگر نشان‌دار ۱۹٫۷۵ درصد، آغازگر بی‌نشان ۸۰٫۲۵ درصد، آغازگر متنی ۷۸ درصد و آغازگر بینافرادی ۸٫۵ درصد می‌باشد. آمار نشان می‌دهد که آغازگر ساده از آغازگر مرکب کمتر است. این امر نشان دهنده‌ی آن است که می‌توان جمله را به شیوه‌های مختلف آغاز کرد، که تاثیر متفاوتی در درک مطلب مخاطب دارد. با توجه به آمار میزان آغازگرهای متنی از بینافرادی بیشتر است.

آغازگر در زبان فارسی معنامند است و عناصر تشکیل دهنده‌ی آن می‌توانند با هم ترکیب شوند و نحوه‌ی شروع جمله در درک مطلب مخاطب نقش مهمی دارد و پرداختن به آن در تهیه و تالیف کتاب‌های درسی از اهمیت بسیاری برخوردار است.

فرانش متن به عنوان ابزاری برای تشخیص گونه‌های زبانی و سبک‌های نگارش به کار می‌رود و وجود آغازگر متنی بیشتر در متن علاوه بر اینکه قابلیت متن را بالا می‌برد، می‌تواند نشان دهنده‌ی نوشتار بهتر نیز باشد. این امر می‌تواند در درجه بندی یا اولویت‌بندی متون از نظر میزان کارایی آن‌ها مفید باشد و معیار و محکی برای تعیین میزان موفقیت متن در انتقال اطلاعات به خوانندگان و مخاطبان باشد.

منابع

- آقا گل‌زاده، فردوس (۱۳۸۴). "کاربرد آموزه‌های زبان‌شناسی نقش‌گرا در تجزیه و تحلیل متون ادب"، مجله تخصصی زبان و ادبیات دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، سال ۸، ش ۲.
- اعلایی، مریم (۱۳۸۸). بررسی کتاب‌های علوم انسانی (سازمان سمت) در چارچوب دستور نظام‌مند نقش‌گرای هلیدی از منظر فرانش متن و بینافرادی، پایان نامه دکتری دانشگاه تربیت مدرس.
- امامی، محمد (۱۳۸۵). بررسی سه ترجمه فارسی از کتاب شازده کوچولو از منظر فرانش متن و بینافرادی، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
- جعفری، آزیتا (۱۳۸۸). توصیف و تحلیل افزوده‌ها در زبان فارسی معاصر: رویکردی نحوی و کلامی، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
- خان‌جان، علیرضا (۱۳۷۹). رویکردی نقش‌گرا به ساختار اطلاعی جمله در ترجمه، پایان نامه دکتری دانشگاه تهران.
- دستجردی کاظمی، مهدی (۱۳۸۸). توصیف گفتار دانش‌آموزان پایه اول دبستان بر اساس نظریه نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی، پایان نامه دکتری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- زمردیان، رضا و پهلوان نژاد، محمدرضا (۱۳۸۳). "تحلیل نحوی-معنایی ساختمان بند ساده در زبان فارسی بر پایه دستور نقش‌گرای نظام‌مند هلیدی"، مجله تخصصی زبان و ادبیات دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۹.
- غفاری مهر، مهرخ (۱۳۸۳). بررسی دو مجموعه از کتاب‌های آموزش زبان فارسی از دیدگاه نظریه نقش‌گرای هلیدی، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- فهیم نیا، فرزین (۱۳۸۷). توصیف و تحلیل نقش‌گرایانه آغازگر از منظر رویکرد هلیدی در کتاب‌های فارسی و انشاهای دانش‌آموزان دبستان، پایان نامه دکتری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- نبوی، محمد (۱۳۷۳). از زبان تا شعر: یک رهیافت زبان‌شناختی، رساله کارشناسی ارشد، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- صفر مقدم، احمد (۱۳۹۱). زبان فارسی (کتاب سوم: ایران امروز)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

صفر مقدم، احمد. (۱۳۹۱). *زبان فارسی (کتاب چهارم: تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران)*، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

An introduction to systemic functional linguistics. New York. Eggs, Suzanne (2007)

Language as code and language as behavior: a systemic functional interpretation of nature and ontogenesis of dialogue. In: Halliday, M. A. K., Fawcett, R.P., Lamb, S., Makkai, A. (eds), *The semiotics of language and culture*. Volume 1. London: Frances Pinter; 3–35.

Halliday, M.A.K. (2004). *An introduction to functional grammar* (3rd ed). London: Edward Arnold (Revised by C. M. I. M. Matthiessen).

Wang, L. (2007). "Theme and Rheme in thematic Organization of Text: Implication for Teaching Academic Writing". *Asian EFL Journal*.

نخستین همایش آموزش زبان فارسی

[www. Anjomanfarsi.ir](http://www.Anjomanfarsi.ir)